

ПОСПІШАЙМО РОБИТИ ДОБРО

"Поспішайте робити добро!" — гласить Святе Письмо, і не варто шукати іншої тези, що мала б вищу енергетику гуманізму і милосердя. Ідея постійного творення реального добра для реальних людей об'єднала науково-педагогічних працівників кафедри загальної та соціальної педагогіки нашого навчального закладу і творчу групу практичних психологів і соціальних педагогів Кременецького району в підготовці та проведенні науково-методичного семінару "Робімо добро, поки маємо час".

Теоретичний блок програми семінару відкрила кандидат педагогічних наук, доцент Л.О.Данильчук науковим повідомленням "Сутність і проблеми соціалізації дітей з особливими потребами". Продовженням розмови фахівців стали співповіді кандидата педагогічних наук, декана факультету дошкільної освіти, доцента Л.І.Врочинської "Проблема гуманного ставлення до людей з особливими потребами" і кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної та соціальної педагогіки Л.М.Кравець "Соціальна практика залучення дітей з особливими потребами у суспільство".

Наші науковці акцентували увагу на питаннях інклюзивної освіти як першого кроку до вирішення проблем людей з особливими потребами. У їх виступах зазначалося, що соціалізація дитини неможлива без її активної участі у процесі засвоєння цінностей, понять і навичок, на ґрунті яких проходить повсякденне життя, а кожна неповносправна дитина є повноцінною людиною, котра має право бути визнаною як особистість з її неповторними талантами, із сукупністю людських духовних якостей. Вирішення проблем дітей з особливими потребами розпочинається із віри батьків у їх можливості. Інклюзивна освіта покликана допомогти батькам повірити у своїх нащадків і на цій основі спільно з ними розкрити та розвинути приховані дитячі таланти і здібності. Інклюзія як нерозривна тріада "присутність — участь — досягнення" передбачає можливість дитини з особливими потребами навчатися у закладі освіти через пристосування до його умов, набуття позитивного досвіду навчання як першого показника позитивного ставлення до себе самої, досягнення конкретних здобутків упродовж всього процесу навчання.

Серед проблем соціалізації дітей з особливими потребами першою названа проблема надання соціально-психологічної допомоги молодій матері у сприйнятті й усвідомленні власної ролі та призначення у житті своєї особливості дитини. Розкриваючи сутність соціальної практики залучення дітей з особливими потребами в суспільство, фахівці підкреслюють, що у цьому процесі важливо сприймати дітей такими, якими вони є, а не виокремлювати серед інших, щоб це не переросло у відокремлення. Головне — пам'ятати: діти з особливими потребами обмежені тільки в рухах, а в усьому іншому, особливо в духовному аспекті, вони нічим не уступають, а часто і переважають своїх однолітків (згадаймо хоча б приклади вишивок, зроблених ногами, або малюнки, виконані пензликом у зубах!). Саме з цього розпочинається їх підготовка до повноцінного життя у соціальному довіллі, а зміцнюється нашою та їх вірою в них самих і в їх майбутнє.

В теоретичній частині семінару широко використані матеріали наукової роботи світлої пам'яті Людмили Король — колишньої студентки факультету іноземних мов, яка сама належала до людей з особливими потребами і виявляла неабиякі здібності в навчанні, громадській діяльності, науковій і літературній творчості.

Практичний психолог Кременецької ЗОШ №1 і районної психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК), арт-терапевт Л.Ф.Шевчук у своєму виступі аргументувала актуальність раннього виявлення проблем у розвитку дітей і надання своєчасної соціально-психологічної допомоги дітям з особливими потребами. Повідомивши сумну статистику, що свідчить про зростання відсотка дітей, які приходять у перший клас із порушеннями фізичного і навіть розумового розвитку, фахівець робить висновок про важливість раннього виявлення проблем у розвитку дитини: чим швидше розпочнеться корекція порушень, тим ефективнішим буде подолання наявних дефектів та їх наслідків. На даний час найефективнішими в роботі з дітьми дошкільного віку є арт-терапевтичні, проєктивні методики: казкотерапія, музикотерапія, кольоротерапія, пісочна терапія, аналіз сновидінь дитини. Ці методики не лише діагностують, а й виконують корекційну, терапевтичну функцію.

Завідувач районної ПМПК відділу освіти Кременецької РДА Д.П.Мельник дала характеристику психолого-медико-педагогічної консультації як структури раннього виявлення та надання адекватної форми навчання дітям з особливи-

ми потребами в умовах загальноосвітнього і дошкільного навчальних закладів. Вона пояснила, що висновок ПМПК щодо форми навчання дитини є рекомендаційним, а остаточне рішення приймають батьки. Підставою направлення дитини на діагностичне обстеження є її стійка неуспішність у засвоєнні змісту навчальних програм, а також відставання і відхилення від норм розвитку або формування її особистості загалом. Так виникає потреба забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку цілеспрямованим корекційним супроводом. З іншої сторони, інтегрувати цих дітей у суспільне життя має бути готовим саме суспільство.

З особливою увагою учасники семінару сприйняли виступ представника громадської організації "Спілка інвалідів з дитинства" "Передзвін" з м.Рівне О.М.Гончарук, яка розповіла про конкретну роботу своєї інституції в напрямі соціально-психологічної реабілітації дітей і молоді з особливими потребами. Нині у "Передзвоні" — більше 30 сімей, волонтери і православні священики, об'єднані у спільноту з метою доброчинності та під гаслом милосердя. Члени "Передзвону"

збираються у творчих майстернях, практикують заняття терапією з розвитку конкретних навичок, проводять спільні молитви, організовують дружні зустрічі та дозвілля на природі, відвідують історичні та святі місця, здійснюють благодійні продажі своїх робіт для потреб сиріт і онкохворих дітей. Так діти і молодь з особливими потребами знаходять себе в собі та своє місце в суспільстві.

На завершення науково-методичного семінару практичний психолог Кременецької ЗОШ № 1 Л.Ф.Шевчук і соціальний педагог Кременецького ліцею ім.Уласа Самчука З.М.Софіянчук, як тренери творчої групи практичних психологів і соціальних педагогів району, провели майстер-клас із використанням арт-терапевтичних технологій у роботі з дітьми з особливими потребами.

ПРОФІЛАКТИКА ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ

Науковці кафедр загальної та соціальної педагогіки і соціальних дисциплін нашого ВНЗ спільно з творчою групою практичних психологів і соціальних педагогів Кременецького району провели науково-методичний семінар "Профілактика правопорушень і злочинності серед неповнолітніх як соціально-педагогічна проблема".

У рамках теоретичного блоку семінару наші фахівці дали характеристику сучасного стану та шляхів вирішення проблеми правопорушень і злочинності серед неповнолітніх. Це зробила кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Л.М.Кравець. Основна ідея її доповіді: мета покарання за правопорушення полягає у гарантуванні безпеки суспільства і встановленні соціальної гармонії, порушеної злочином, може бути досягнута лише на шляху відновлення гармонії у внутрішньому світі самого злочинця на основі принципів гуманізму й особистісно-орієнтованого підходу. Декан педагогічного факультету, кандидат педагогічних наук, доцент Л.І.Врочинська аналізувала тему "Правове виховання дитини в умовах сім'ї та дошкільного навчального закладу". Нею було зроблено акцент на необхідності забезпечення єдиного інтегрованого підходу сім'ї та навчально-виховного закладу до формування засад правової культури дитини як майбутнього активного суб'єкта відносин у правовій державі. Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти І.А.Онішук розкрила форми і методи превентивного виховання дітей старшого дошкільного віку, де наголосила на важливості профілактичних виховних заходів як основи формування правової культури на ранньому етапі соціалізації особи. Кандидат юридичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін В.Є.Ткачук зупинився на питанні "Злочинність неповнолітніх як одна з проблем формування державної молодіжної політики". Він вказав на основні чинники, що обумовлюють здійснення правопорушень неповнолітніми: негативний вплив у сім'ї, недоліки в роботі навчальних закладів, незайнятість неповнолітніх, недостатня ефективність роботи правоохоронних органів, негативний вплив ЗМІ. Тому, на думку фахівця, державна молодіжна політика для забезпечення прав, свобод і законних інтересів неповнолітніх покликана мінімізувати фактори

негативного впливу на правосвідомість молоді людини, забезпечити єдність заходів із соціально-правового захисту і правовиховної роботи з усіма категоріями неповнолітніх.

Практичну реалізацію державної молодіжної політики на місцях характеризувала методист-психолог райметодкабінету відділу освіти Кременецької РДА Т.Я.Систалюк у повідомленні "Районна програма профілактики правопорушень серед учнівської молоді". Такий же практичний напрям мала інформація завідувача районної психолого-медико-педагогічної консультації Д.П.Мельник "Кременецька районна ПМПК як консультація з питань навчання, виховання, соціальної адаптації та інтеграції у суспільство дітей девіантної поведінки". Практичний психолог Горинської ЗОШ О.М.Тимець розповіла про систему і досвід профілактичної правовиховної роботи в школі, зокрема, про особливості управління цією роботою, формування та забезпечення готовності педагогічних працівників до правового виховання учнів, про форми роботи з батьками. Серед таких форм — педагогічний всеобуч батьків, опитування батьків і консультування їх із правовиховних питань, анкетування учнів, проведення місячників здорового способу життя, правове інформування учні тощо.

На семінарі надали слово представникам студентства. "Ставлення батьків до прав дитини" висвітлювала студентка спеціальності "Соціальна педагогіка" Наталя Михалевич, яка зауважила, що закладені у ранньому дитинстві при взаємодії з батьками цінності та норми визначають життєвий шлях дитини, формують її громадянську позицію, а сім'я виступає мікромоделлю суспільства, де підґрунтя є батьківська любов до дітей і безмежна довіра дітей до батьків. Дослідження, проведені студентами, показали, що базовими правами дитини батьки вважають право на самореалізацію та задоволення соціальних потреб. "Запобігання негативним проявам поведінки у дитячому середовищі" — такою була тема виступу студентки педагогічного факультету Анни Крижної. Назвавши основні соціальні чинники правопорушень і соціальної дезадаптації дитини, вона зосередилась на висвітленні передумов формування протиправної поведінки неповнолітніх, серед яких виокремила незадоволені потреби, психофізіологічні пору-

шення, дезадаптивні емоційно-вольові якості, особливості розвитку пізнавальної сфери, педагогічну занедбаність, стереотипи поведінки, хибні уявлення і переконання, невирішені особисті проблеми і міжособистісні конфлікти, неадекватну самооцінку, невизначеність інтересів тощо.

Практичний блок науково-методичного семінару включав арт-терапевтичну вправу "Ріка життя", яку провела практичний психолог Кременецької ЗОШ №1, керівник творчої групи практичних психологів і соціальних педагогів Кременецького району Л.Ф.Шевчук.

Окрему сторінку семінару склала співповідь практичного психолога Ковельської виховної колонії Л.П.Кузьмич, яка розповіла про основні підходи у роботі з дітьми-правопорушниками в пенітенціарній установі. Її виступ переріс у діалогічну зустріч із фахівцями та студентами — майбутніми соціальними педагогами і практичними психологами — і став ефективним доповненням до практичного блоку семінару. Учасники зустрічі були проінформовані про історію становлення виховної колонії та специфіку навчально-виховної роботи в умовах пенітенціарного закладу, де вони побачили, як конкретні форми та методи роботи педагога переплавляються у конкретні дії конкретних людей.

Зустріч з Л.П.Кузьмич особливе враження справила на студентів спеціальності "Соціальна педагогіка", які з цього приводу поділилися своїми думками: "Ми дізналися більше про можливості соціального педагога, особливо у напрямку впливу на вихованців специфічної поведінки" (третьокурсниця Юлія Мовшук); "Завдяки впливу соціального педагога "важкі" підлітки переосмислюють свою поведінку, змінюють ставлення до багатьох речей" (першокурсниця Тетяна Трачук); "Безцінний досвід — спілкування з фахівцем, яка не уявляє свого життя без улюбленої справи, всі сили віддає тим, для кого працює" (п'ятикурсниця Олена Силка); "Навіть серед правопорушників є чимало талантів, які розкриваються за допомогою педагога-наставника" (другокурсниця Ангеліна Коцюк).

Фото Тетяни КЛИМ'ЮК